

ВІДГУК

офіційного опонента Швеця Василя Олександровича на дисертацію *Терепи Алли Василівни* «Формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах», подану до спеціалізованої вченої ради Д 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертації. Готувати майбутнього вчителя початкової школи можна різними шляхами, зокрема за схемою: школа – профільний коледж – педагогічний університет. Випускники школи, обравши цей шлях, вступають в педагогічний коледж і вже на цьому етапі зорієнтовані на те, що в майбутньому, по закінченню закладу, можуть працювати вчителями початкової школи. Отримавши в коледжі ступінь молодшого спеціаліста чи бакалавра, вони можуть продовжити навчання в педагогічному університеті, щоб отримати ступінь магістра. Такий шлях суттєво відрізняється від інших і потребує не тільки фінансової, а й науково-методичної підтримки та забезпечення.

Випускнику коледжу потрібно здобути крім середньої освіти ще й фахову, до складу якої входить його математична компетентність, як основа професійної самодостатності. Щоб таку компетентність сформувати у випускника коледжу, мають бути створені відповідні **педагогічні умови**. Як предмет наукового дослідження «педагогічні умови формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах» в педагогічній науці не розглядався. Таким чином потреби практики і їх невирішеність ініціюють тему даного дисертаційного дослідження. Тому, вважаю, що дисертація Терепи А.В. виконана на **актуальну тему**.

Заодно хочу відзначити, що розглядуване дослідження обране відповідно до теми наукових досліджень кафедри педагогіки «Теоретико-методичні засади формування загальнопедагогічної компетентності

сучасного вчителя в контексті становлення європейського простору вищої освіти» (державний реєстраційний номер 0115 U 002571) та кафедри алгебри та методики навчання математики «Підвищення ефективності підготовки вчителів математики в умовах розвитку вищої освіти в Україні» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Тема дисертації була затверджена Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 10 від 27.01.2016 р.) та узгоджена в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 4 від 20.06.2017 р.).

Пошукувач Терєпа А.В. поставила за мету теоретичного обґрунтувати і описати надзвичайно важливе з точки зору педагогічної науки і практики поняття «педагогічні умови формування математичної компетентності у майбутнього вчителя початкової школи під час навчання в педагогічному коледжі» та здійснити експериментальну перевірку отриманих результатів. Досягнення визначеної мети відбувалось шляхом розв'язання адекватно поставлених завдань (вони чітко виділені як в дисертації так і в авторефераті). Вивчення мною дисертації показало що всі завдання успішно розв'язані. Тому вважаю, що дисертація є **завершеним** науковим дослідженням.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів – **традиційний**, а предмет – педагогічні умови формування математичної компетентностей в студентів педагогічних коледжів – **новий**. Цим в значній мірі і визначається новизна дисертаційного дослідження.

Дисертант чітко розкрила зміст і структуру предмета дослідження вказуючи, зокрема, що до педагогічних умов формування математичної компетентності майбутніх вчителів початкової школи у педагогічних коледжах мають ходити як складові компоненти:

- мотивація вивчення математики;
- система методів, прийомів, способів діяльності та засобів навчання математики;
- система задач і вправ, в тому числі і прикладних, для формування вмінь застосовувати набуті математичні знання і вміння;
- завдання для організації творчої діяльності майбутніх вчителів початкової школи під час вивчення математики;
- використання сучасних інформаційних технологій як ефективного засобу формування і розвитку математичної компетентності.

У першому розділі «Формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в педагогічній коледжах як педагогічна проблема» дисертанткою, на основі широкого вивчення і критичного аналізу джерельної бази (статей, монографій, дисертацій, навчальних посібників) описаний на належному рівні весь необхідний понятійний апарат дослідження, створено дидактичну модель формування математичної компетентності майбутніх вчителів початкової школи в умовах навчання в педагогічному коледжі, виокремленні і описані психолого-педагогічні умови формування математичної компетентності, критерії, показники і рівні сформованості вказаної компетентності.

У другому розділі «Педагогічні умови формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах» розкривається зміст всіх складових компонентів педагогічних умов формування математичної компетентності, пропонуються методичні рекомендації щодо такої діяльності, приводяться конкретні доречні ілюстрації використання таких рекомендацій під час навчання математики студентів педагогічних коледжів. Детальне знайомство зі змістом обох розділів дисертації дає підстави стверджувати що отримані в дослідженні результати є науково **обґрунтованими, практично значимими, вірогідними** і можуть бути використані під час навчання студентів педагогічних коледжів.

Дане дослідження проводилось впродовж дев'яти років, з 2008 по 2018 роки, і супроводжувалось експериментальними заходами: констатувальними, формувальними, узагальнювальними. Про це сказано в третьому розділі дисертації «Організація, методика і результати педагогічного експерименту», який написаний **змістовно, грамотно, переконливо**.

Як підсумок можна констатувати, що всі поставлені дисертанткою завдання розв'язані, мету дослідження досягнуто. Наукові положення й висновки, які сформульовано в дисертації, є обґрунтованими, їх достовірність і новизна не викликають заперечень, вони забезпечені **повнотою викладу** в 20 науково-методичних публікаціях, з них 9 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті у закордонних періодичних виданнях, 7 статей апробаційного характеру, 1 – методичний посібник, 1 – монографія (у співавторстві).

Позитивне враження складає **оформлення дисертації та автореферату**. Дисертація А.В. Терепи характеризується єдністю змісту, чіткою структурою і логічною цілісністю, які повністю підпорядковані меті дослідження та спрямовані на розв'язування завдань дослідження. Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації.

Дисертанткою А.В. Терепією отримано нові науково обґрунтовані результати, які сприяють вирішенню проблеми формування математичної компетентності майбутніх вчителів початкової школи в педагогічних коледжах, що уможливило надбання ними фахової компетентності, та формування готовності до професійної діяльності. Отже, рецензоване дослідження А.В. Терепи має, незаперечно, наукову новизну та практичну значущість. Схвалюючи стратегію і тактику наукового пошуку автора, способи одержання емпіричного матеріалу, його узагальнення й інтерпретацію, укладені висновки, у порядку наукової дискусії вважаю за потрібне вказати на певні **дискусійні положення, а також висловити окремі побажання**:

1. У формулюванні наукової новизни дослідження слово «вперше» вважаю вжито некоректно. Воно, згідно тексту, стосується визначення і теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах педагогічного коледжу. Визначення даного поняття давалися вченими і раніше. **Вперше**, це поняття розглядається в дидактиці як предмет дослідження, описується дисертантом його зміст, структура, критерії і показники сформованості, дидактична модель, за якою ці педагогічні умови реалізуються. Тому наукову новизну варто, на мій погляд, уточнити.

2. У практичному значенні дослідження варто було б вказати і навчальний посібник, і монографію, і систему задач, яка є в додатках, що насправді є важливими, значимими для навчання математики студентів педагогічного коледжу.

3. Багато прикладних задач, які використовувались в дослідженні і які рекомендовані для використання широкому загалу вчителів містять або некоректні формулювання або неповні розв'язання (це показано мною на полях дисертації). Рекомендую цей недолік виправити. Адже саме через розв'язання задач і відбувається безпосереднє формування математичної компетентності майбутнього вчителя.

4. Варто в дисертації покращити рисунки до задач та графічні ілюстрації, оскільки окремі з них є невиразними, розмитими, встановити скловзну нумерацію і рисунків, і задач.

5. У списку використаних джерел є немало авторефератів, на які посилається дисертант як на ґрунтовні дослідження, хоча за змістом цих посилань видно що вивчався не автореферат, а дисертація. Рекомендую цей недолік виправити.

6. Дисертаційне дослідження містить граматичні помилки (вони виправлялись мною під час читання оригіналу дисертації). Рекомендую зробити відповідні виправлення в остаточному варіанті дисертації.

Загальний висновок. Беручи до уваги доведену актуальність, наявну новизну та практичну значущість отриманих результатів для системи освіти, аналізу дисертації, автореферату і публікацій здобувача вважаю, що дисертаційна робота Терепи Алли Василівни «Формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах» є завершеним самостійним дослідженням на актуальну тему, визначає напрями подальших досліджень стосовно реалізації компетентнісного підходу до навчання математики студентів педагогічних коледжів, де математика є базовою фундаментальною дисципліною, одержані результати мають суттєве значення для педагогічної науки і практики, зокрема для методики навчання математики майбутніх вчителів початкової школи та формування у них математичної компетентності.

Дисертаційна робота відповідає вимогам ДАК МОН України до кандидатських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради Д 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського та відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (пп. 9, 11, 13, 15), затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за № 656 від 19 серпня 2015 р. та за № 1159 від 30 грудня 2015 р.), а її автор – Терепи Алла Василівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри
математики і теорії та методики навчання математики
НПУ імені М.П.Драгоманова

В.О. Швець
ім. М.П. Драгоманова
«10» 05 2019 р.